

Tygodnik Muzyczny

“*Tygodnik Muzyczny*” był pierwszym polskim czasopismem muzycznym. Ukazywał się w Warszawie od maja do października 1820 oraz od stycznia do czerwca 1821 roku. Lata dwudzieste XIX wieku były okresem wielkiego rozwoju życia muzycznego i powstawania nowej kultury muzycznej, w której zaczęło dochodzić do głosu mieszczaństwo. Najżywszy ruch koncentrował się w Warszawie - głównym ośrodku życia muzycznego ówczesnej Polski. Tutaj dawano przedstawienia operowe i koncerty publiczne, zaczęło powstawać czasopiśmiennictwo i krytyka muzyczna oraz silnie rozwinął się ruch wydawniczy.

Redaktorem pisma, a zarazem jego wydawcą i głównym autorem artykułów był Karol Kurpiński, ceniony przez współczesnych kompozytor i dyrektor opery warszawskiej (1785-1857). Urodził się w Wielkopolsce, w miejscowości Włoszakowice. Jako syn organisty kształcił się pod kierunkiem ojca i już w dwunastym roku życia objął posadę organisty w pobliskiej Sarnowej. Ok. 1800 roku przeniósł się na dwór starosty Polanowskiego do wschodniej Małopolski, gdzie został drugim skrzypkiem w dworskim zespole instrumentalnym. W 1810 przeniósł się do Warszawy, gdzie pozostał już do końca życia.

Został zaangażowany przez Wojciecha Bogusławskiego¹ na dyrygenta opery warszawskiej. Tamże w latach 1823-1840 był głównym dyrektorem muzyki. Jego twórczość kompozytorska w dziedzinie muzyki operowej rozwinęła się najbardziej w latach 1811-1821². Z czasem bardziej poświęcił się pracy nad organizacją życia muzycznego, działalności publicystycznej i pedagogicznej. W 1819 opublikował “*Wykład systematyczny zasad muzyki na klawikord*”, a w 1821 “*Zasady harmonii tonów*”.

Wydawany przez Kurpińskiego “*Tygodnik Muzyczny*” był skromnym objętościowo pismem, do którego dołączane były dodatki muzyczne. W sumie ukazało się tylko 50 numerów tego czasopisma. W pierwszym roku ukazywania się pisma redakcja ponosiła straty finansowe. Po krótkiej przerwie (w listopadzie i grudniu 1820 roku), od 1 stycznia 1821, periodyk zaczął być wydawany wspólnym nakładem redaktora i drukarni przy ul. Św. Jerzego, pod zmienionym tytułem: “*Tygodnik Muzyczny i Dramatyczny*”. W drugim kwartale 1821 stronę techniczną wydawnictwa przejął

¹Wojciech Bogusławski (1757-1829), aktor, dyrektor teatrów, autor librett operowych.

²W tych latach Kurpiński skomponował następujące opery: “*Pałac Lucypera*” (1811), “*Marcinowa w Seraju*” (1812), “*Szarlatan, czyli Wskrzeszenie umarłych*” (1814), “*Jadwiga królowa Polski*” (1814), “*Zabobon, czyli Krakowiacy i Górale, albo Nowe Krakowiaki*” (1816), “*Jan Kochanowski w Czarnym Lesie*” (1817), “*Czaromysł książę słowiański*” (1818), “*Zamek na Czorsztynie, czyli Bojomir i Wanda*” (1819), “*Kalmora, czyli Prawo ojcowskie Amerykanów*” (1820).

Ludwik Letronne, litograf i księgarz warszawski, prowadzący od 1819 Biuro Sztuk Pięknych przy Krakowskim Przedmieściu. Jednakże nawet ta współpraca zawodowego edytora nie zdołała na dłuższą metę podtrzymać finansowo "Tygodnika". Przede wszystkim z powodu zbyt małej liczby prenumeratorów "Tygodnik Muzyczny" przestał się ukazywać z dniem 27 czerwca 1821 roku.

Zawartość czasopisma to przede wszystkim artykuły samego redaktora dotyczące zarówno zagąnień estetycznych, jak i teoretycznych i historycznych, jak na przykład: "O skutkach muzyki", "O ekspresji muzycznej i naśladowaniu", "Czy potrzebna ludzom muzyka", "Kilka słów o fudze", "Historia opery aż do opery polskiej", "O operze polskiej", "O pieśniach w ogólności", "O historycznych pieśniach ludu polskiego". Obszerny artykuł Kurpińskiego "O instrumentach muzycznych" był właściwie pierwszym polskim kursem instrumentawstwa i instrumentacji muzycznej. Autor ten zamieszał również własne tłumaczenia z cenniejszych publikacji francuskich, m.in. z "Cours de composition musicale, ou Traité complet et raisonné d'harmonie pratique" Antoine Reichy, z "Essai sur la musique ancienne et moderne" (Paris 1780), i "De l'Opera en France" François Henri Josepha Castil-Blaze (Paris 1820). Czasopismo zawierało również recenzje i wiadomości dotyczące Teatru Narodowego i życia koncertowego głównie w Warszawie oraz wiadomości z życia muzycznego i teatralnego za granicą, zamieszczane w rubrykach pod nazwami "Teatra zagraniczne", "Nowości zagraniczne", "Nowiny zagraniczne". W roku 1820 autorami rubryki "Teatra zagraniczne" byli Ludwik Adam Dmuszewski³ i M. Z. I. (kryptonim nie rozwiązany). Od stycznia 1821 swe artykuły zamieszczał także Józef Dionizy Minasowicz⁴, ukrywający się pod kryptonimem J.D.M. Obok wiadomości z życia muzycznego i teatralnego Europy opublikował on w "Tygodniku" swój wiersz "Duma włościan Jabłonny o Panu" oraz tłumaczenia obcych tekstów poetyckich.

Do ponad połowy numerów "Tygodnika" dołączone były dodatki nutowe, które zawierały 35 utworów, w tym aż 18 kompozycji fortepianowych i wokalnych Karola Kurpińskiego.

Wielu autorów korespondencji i artykułów oraz niektórzy tłumacze podpisywali się tylko inicjałami lub kryptonimami. Niestety tylko trzy z nich udało się rozwiązać. Są to:

³Aktor, dyrektor teatrów, dramaturg i dziennikarz, redaktor "Rocznika teatru" i "Kurierza Warszawskiego" (1777-1847).

⁴Profesor prawa w Warszawie (1792-1849), tłumacz poezji Schillera i Goethego, tłumacz librett operowych.

J.D.M.
l..a...d...

Józef Dionizy Minasowicz
Ludwik Adam Dmuszewski
Karol Kurpiński

Lista nierozwiązanych kryptonimów jest następująca:

C.F.	...m...z...i
I.R.	O.
I. W.	W.R.
J. W.	Y.
L.P.	Z.
M.Z.I.	

Podstawą niniejszej publikacji jest oryginalny, oprawiony *“Tygodnik Muzyczny”* z kompletem numerów z roku 1820, który został zakupiony kilka lat temu przez Bibliotekę Uniwersytecką w Poznaniu (sygn. 449551 II) oraz kopia mikrofilmowa rocznika 1821 *“Tygodnika Muzycznego i Dramatycznego”*, którego oryginalny egzemplarz znajduje się w zbiorach Biblioteki Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk (sygn. Cz. 11565 II).

W trakcie przygotowywania obecnego tomu RIPMu nie udało się zidentyfikować wielu kryptonimów i inicjałów autorów i tłumaczy. Wcześniej nie udało się to Dobrochnie Strumiłło, autorce polskiej bibliografii zawartości czasopisma *“Tygodnik Muzyczny”*.⁵ Polska bibliografia jednakże nie miała tak bogatych możliwości informacyjnych, jakie ma obecny bibliografia w ramach serii RIPM, który posiada indeks generowany komputerowo. Dlatego też należy podkreślić, że niniejsza bibliografia znacznie różni się od polskiej, zarówno w części kalendarzowej, gdzie komentarze w nawiasach kwadratowych są kreowane z myślą o ich komputerowym indeksowaniu, jak i w indeksie, który uwzględnia znacznie szersze spektrum haseł przedmiotowych.

W kalendarzu pozostawiono oryginalną, dziewiętnastowieczną pisownię w tytułach artykułów, natomiast komentarze w nawiasach kwadratowych umieszczano w pisowni współczesnej. W indeksie poszczególne hasła pojawiają się także w pisowni oryginalnej, takiej jak występują w czasopiśmie, ale w hasłach głównych zastosowano pisownię współczesną, ujednoliconą. Hasła główne zagranicznych tytułów oper i sztuk teatralnych w czasopiśmie występowały w polskiej wersji językowej, dlatego w niniejszej publikacji zamieszczono alfabetyczny wykaz tłumaczeń tych tytułów na ich

⁵D. Strumiłło, *“Tygodnik Muzyczny 1820-1821. Pamiętnik Muzyczny Warszawski 1835-1836,”* Kraków 1955, Bibliografia Polskich Czasopism Muzycznych, Tom 1.

odpowiedniki w językach oryginalnych, głównie niemieckim, francuskim i włoskim. Nazwiska osób w indeksie występują w wersji oryginalnej po sprawdzeniu ich pisowni w encyklopediach i słownikach. W hasłach głównych indeksu nazwy miejscowości pojawiają się zarówno w języku polskim (np. Mediolan, Paryż) jak i w językach oryginalnych. Typowe błędy typograficzne były korygowane bez dalszych komentarzy.